

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д.УШИНСЬКОГО»
Навчально-науковий інститут фізичної культури спорту та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

**ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ І
РЕАБІЛІТАЦІЇ**

Матеріали XXVIII всеукраїнської науково-практичної конференції

Одеса 2025

УДК 376

П781

ДРУКУЄТЬСЯ ЗА РІШЕННЯМ

Вченої Ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 5 від 30.10.25р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гончар І.Л. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Кисличенко В.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ННПІ імені О.В.Сухомлинського НУК імені адмірала Макарова

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

*Головний редактор – професор **Форостян О.І.***

*Відповідальний редактор – професор **Соколова Г.Б.***

*Технічний редактор – доцент **Начинова О.В.***

Члени редколегії:

Арнаутова Л.В. – доцент, кандидат медичних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Лещій Н.П. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Маматова З.Р. – старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Орленко І.М. – доктор філософії, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Григорєва Л.В. – директор, вчитель-методист, спеціаліст вищої категорії Одеської спеціальної школи № 75 I-II ступенів Одеської міської ради Одеської області.

Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць, Одеса, / редколегія О.Ф.Форостян та ін. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. – 208 с.

УДК 376

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 2025

Форостян О.І., Чумаченко А. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ТПМ	144
Форостян О.І., Шнайдер Є. ЛОГОПЕДИЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ СТАШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	146
Тематичний напрям: Теоретико-методичні засади спеціальної та інклюзивної освіти(сучасні концепції, принципи та тенденції розвитку)	
Пелепчук О.С.,Рибак О.Ю. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРОВІДНИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	149
Татарська А. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВНОЇ ЗДАТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ З ПЕРВИННИМ ТОТАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	152
Тематичний напрям: Соціальна інклюзія та адаптація осіб з особливими потребами в освітньому та суспільному середовищі	
Бідуліна Т.О., Стахова Л.Л.ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ ІЗ ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ	156
Кравець Ю.О. ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА	162
Соколова Г.Б., Гуцаленко О.О. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СИСТЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	164
Форостян О.І., Комар Ю. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ДІСГРАФІЄЮ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	168
Тематичний напрям: Підготовка та професійний розвиток фахівця у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, фізичного виховання	
Бажмін В.Б. ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА КУРСОМ МЕТОДИКА АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	171
Орленко І.М., Камінська Д.А. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЛОГОПЕДА ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З ООП В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	174
Суменко Т.Ю.ІНКЛЮЗІЯ ЯК НОВА ПАРАДИГМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ	177
Шевченко В.М. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД В ПІДГОТОВЦІ СУРДОПЕДАГОГІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	184
Veronika Kovylyna INTERNATIONAL PERSPECTIVES ON TRAINING PROFESSIONALS IN SPECIAL AND INCLUSIVE EDUCATION	189
Тематичний напрям: Сучасні тенденції фізкультурно-спортивної реабілітації у різних груп населення	
Бєседа В. В.ВПЛИВ ПСИХІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ НА ПОСТАВУ ЛЮДИНИ ЗА БОДИНАМІЧНИМ АНАЛІЗОМ ЛІЗБЕТ МАРЧЕР	193
Тодоров П.І., Соколов Г.О. ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МОТОРНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ НА ЗАНТТЯХ З ЄДИНОБОРСТВ	196
Bukhovets B. O., Dolynskyi B. T., Ivashkiv S. V., Hramatyk V. M., Krachylova D. A. ADAPTIVE PHYSICAL EDUCATION AS A COMPONENT OF THE PHYSICAL AND SPORTS REHABILITATION PROCESS OF ATHLETE	199

4. Соколова Г. Б., Тодоров П. І., Коханець О. Г. Психологічні особливості тренерів єдиноборств, які виховують спортсменів з порушенням слуху. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2021. Вип. 4. С. 129-133.

Bukhovets B. O., Dolynskyi B. T., Ivashkiv S. V.,
Hramatyk V. M., Krachylova D. A.

ADAPTIVE PHYSICAL EDUCATION AS A COMPONENT OF THE PHYSICAL AND SPORTS REHABILITATION PROCESS OF ATHLETES

Problem Statement. The relevance of the topic is determined by the growing interest in integrating adaptive approaches into sports training and physical-sports rehabilitation of athletes. The purpose of Adaptive Physical Education (APE) is to develop the physical abilities of athletes recovering from injuries of various origins by activating the musculoskeletal system's functions. Modern researchers emphasize the importance of implementing contemporary correctional and health-improving technologies of adaptive physical education in the process of athletes' physical-sports rehabilitation. APE is a type of general physical culture aimed at individuals who have sustained injuries and are limited in their ability to move freely [2].

Applying modern approaches of APE as a component of physical and sports rehabilitation enables injured athletes to restore their lost athletic potential and achieve new levels of performance in sports activities. APE is traditionally considered an important factor in maintaining health, developing motor skills, and promoting social integration. In modern sports, particularly para-sports, the use of adaptive methods becomes crucial for optimizing the training and rehabilitation process of athletes with health impairments. APE is a key component of a complex system of physical and sports rehabilitation, combining pedagogical, medical, psychological, and social methods of influence. Its goal is to create conditions for realizing each athlete's movement potential while considering their individual capabilities, functional state, and athletic goals [1].

Analysis of Recent Studies and Publications. Modern scientific research focuses on three interrelated directions: evidence-based effectiveness, development of correctional and preventive programs, and methodological improvement of adaptive physical education. In recent works, APE is viewed as an integrated system of pedagogical, medical, and socio-psychological measures aimed at ensuring accessibility and individualization of physical activity among athletes undergoing physical and sports rehabilitation. Ukrainian and international reviews highlight the need for clear terminology and an interdisciplinary approach in forming correctional and preventive programs for this category of athletes. Analysis of literature sources indicates that participation in correctional and health-improving programs of APE during rehabilitation contributes to improved physical fitness indicators of athletes after injuries. Researchers also note the importance of developing individual rehabilitation trajectories, where adaptive physical education serves as a connecting link between rehabilitation and the return to the training process [3].

Purpose of the Article. To generalize modern approaches to the use of adaptive physical education within the system of physical and sports rehabilitation of athletes and to outline prospects for further scientific research in this area.

Main Material. APE serves as an effective means of restoring athletes' functional abilities after injuries and diseases and helps prevent secondary complications. It is based on the following principles: individualization of workload; gradual increase of exercise intensity; multidisciplinary cooperation involving coaches, physicians, physical therapists, and psychologists; social integration of athletes into the team and sports community. Within physical and sports rehabilitation, APE ensures not only physical recovery but also the development of psychological resilience, motivation, and a sense of personal value. Modern correctional and preventive technologies in APE make it possible to improve the precision of load dosing and reduce recovery time after injuries. The rational application of APE tools in rehabilitation emphasizes the search for non-traditional systems of musculoskeletal restoration based on correctional-preventive technologies [4, p. 5]. These technologies help athletes process negative emotional states (aggression, fear, alienation, anxiety, etc.), achieve better self-awareness, experiment with their bodies and movements, and experience sensory satisfaction and enjoyment from physical activity [4].

Despite significant achievements, several problems remain:

- a shortage of qualified specialists in adaptive physical education;
- the absence of unified standards for rehabilitation programs across sports disciplines;
- limited funding and insufficient material and technical support.

To overcome these barriers, it is necessary to develop a national strategy for adaptive sports and include APE courses in coach education programs.

Conclusions and Prospects. APE is an integral component of the physical and sports rehabilitation process for athletes recovering from injuries of various origins. Scientific studies confirm its effectiveness in restoring the physical, psychological, and social functions of athletes. Further research should focus on standardizing methodologies, developing unified rehabilitation protocols, and implementing digital monitoring technologies to evaluate the effectiveness of rehabilitation programs.

References

1. Bukhovets' B. O., Lytvynenko YU. V., Rychok T. M., Hordiyenko D. V., Diskalenko S. I. Analiz systemy modelyuvannyarukhiv sport·smeniv v trenuvall'nomu protsesi [Analysis of the system of modeling the movements of athletes in the training process]. *Pryrodnycha osvita ta nauka*. 2025. № 2 <https://doi.org/10.5281/zenodo.15163836>
2. Bukhovets' B. O., Bohuslavs'ka V. YU., Pil'ova S. H., Pidhirnyy O. V., Kucherenko H. V. Teoretychni ta praktychni osnovy pobudovy fizkul'turno-ozdorovchyykh tekhnolohiy z urakhuvannyam prostoro voy orhanizatsiy italyudyny [Theoretical and practical foundations of building physical education and health technologies taking into account the spatial organization of the human body].

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15163836>

3. Bukhovets' B. O., Prokof'yeva L. A., Filiptsova K. A., Dolyns'kyi B. T., Verzhlova K. O. Biomekhanichnyy analiz, yak diahnostychnyy instrumentariy porushen' oporno-rukhoapparatu v osibzrilohoviku [Biomechanical analysis as a diagnostic tool for musculoskeletal disorders in adults]. *Naukovyy chasopys Ukrayins'koho derzhavnogo universytetu imeni Mykhayla Drahomanova*. 2025. № 8. <https://doi.org/10.32652/spmed.2024.2.101-108>
4. Bukhovets' B. O., Pohorelova O. O., Lytvynenko YU. V., Prokof'yeva L. A., Dyshe' H. O. Biomekhanichnyy analiz rehulyatsiyi prostoro voyi orhanizatsiyi tila himnastiv [Biomechanical analysis of the regulation of the spatial organization of the body of gymnasts]. *Akademichnivisty*. 2025. № 40.

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ
Збірник наукових праць

За зміст та орфографічне оформлення відповідальність несуть автори наукових робіт